Globaal Groenplan Binnenstad Arnhem

januari 2017

BURO POELMANS REESINK
LANDSCHAPSARCHITECTUUR

WILLEM JACOBS

Le Far West

30

inhoudsopgave

p.5 Hoofdstuk 1 **Een globaal groenplan voor de binnenstad van Arnhem**

p.7 Hoofdstuk 2 **Groenstructuurkaart**

p.9 Hoofdstuk 3 **Welke beplanting bij welke structuur?**

p.11 Hoofdstuk 4 **Elementenkaart**

p.13 Hoofdstuk 5 **Sferen**

p.14 Singels
p.15 (hoofd)Winkelstraten
p.16 Stationskwartier
p.17 Korenkwartier
p.18 Janskwartier
p.19 Musiskwartier
p.20 Eusebiuskwartier
p.21 7 Straatjes
p.22 Rozetkwartier

Bijlage I **Kostenraming**

Colofon

DIEPINGEN
modehuis Mar
ZAFVINO
ZAFVINO

een globaal groenplan voor de binnenstad van Arnhem

Het Platform Binnenstad Arnhem en de gemeente Arnhem hebben als ambitie om de binnenstad van Arnhem weer op de kaart te krijgen. De uitstraling van de openbare ruimte heeft daarbij een belangrijke rol. En wat is er dan beter dan de kernkwaliteiten van Arnhem - alom bekend als groene stad - in het centrum tot uiting te laten komen? Stel je eens voor: een weelderig groene binnenstad!

Het vergroenen van de binnenstad dient meerdere doelen: de uitstraling verbetert, het verblijven in de binnenstad wordt prettiger, hitteplekken worden verminderd, de waterproblematiek wordt aangepakt én de biodiversiteit gaat omhoog.

Dit plan geeft in grote lijnen weer hoe en waar in de binnenstad vergroend kan worden. Met nadruk op 'kan', want dit plan is niet bepalend. Het dient ter inspiratie voor alle bij de binnenstad betrokken partijen: bewoners, ondernemers, vastgoedeigenaren en de gemeente. Dit is gedaan op basis van drie 'sprongen': de hoofdstructuur, de elementen en de kwartieren. De hoofdstructuur bestaat uit de typen straten. Deze typering is gebaseerd op de aanwezige ruimte en het soort gebruik. Aan de hand van deze typering is een elementenkaart gemaakt, als voorbeelduitwerking om te laten zien wat er in de binnenstad mogelijk is aan soorten groen en om een calculatie te kunnen maken. De uitstraling van materiaal en de keuze van beplantingssoorten tenslotte is gebaseerd op de hoofdstructuur en de zogenaamde centrumkwartieren.

Veel van de in dit plan voorgestelde groenelementen zijn mobiel, zodat ze ook op korte termijn gerealiseerd kunnen worden. Wij pleiten hierbij wel voor een duurzame toekomst; hoe mooi zou het zijn als op den duur alle planten met hun voeten in de grond staan?! Dit zorgt voor minder beheerskosten én voor een betere waterhuishouding.

Op naar de groenste binnenstad van Nederland!

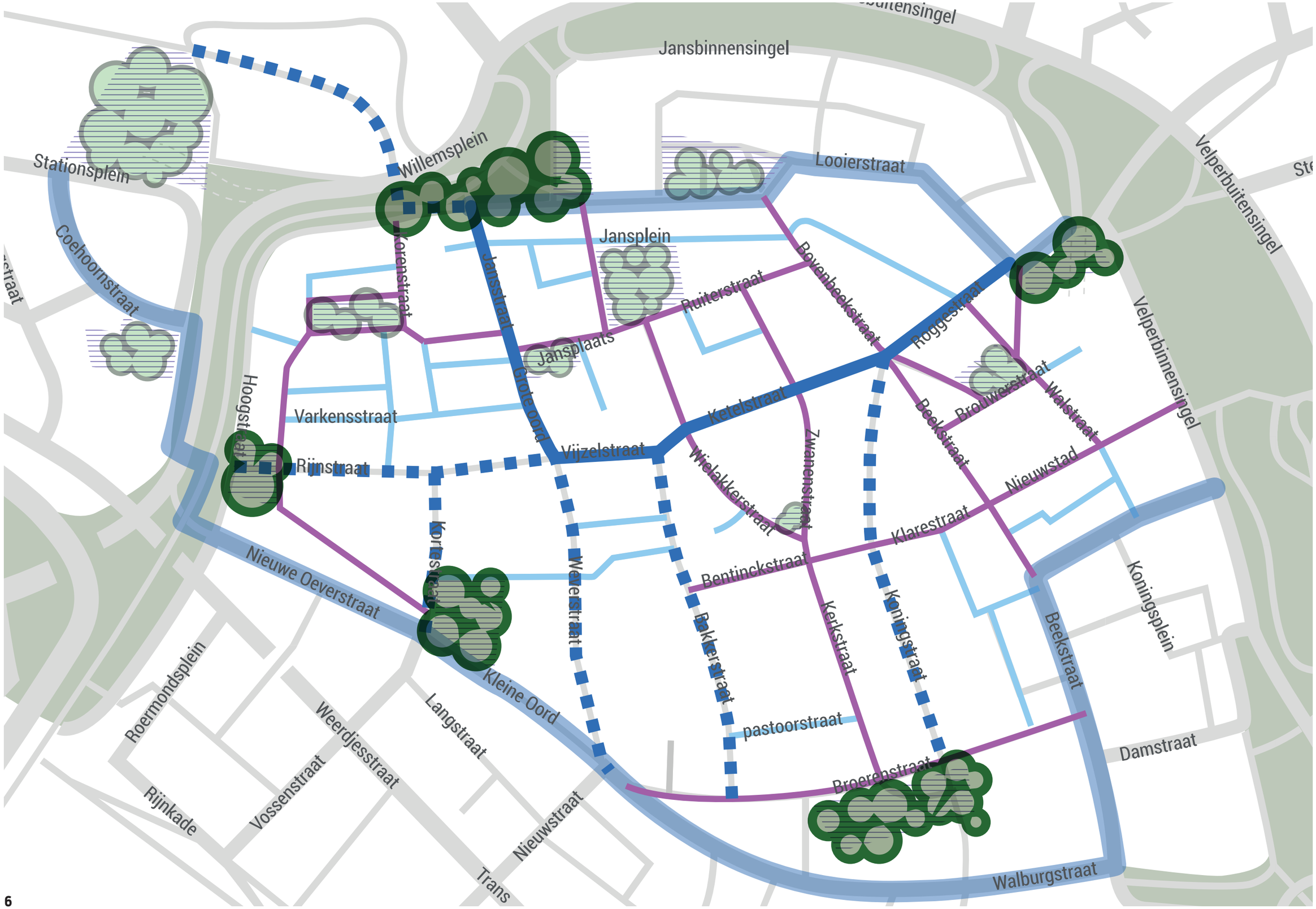
Jansbinnensingel
Velperbuitensingel
Stationsplein
Willemsplein
Looierstraat
Coehoornstraat
Korenstraat
Jansplein
Jansstraat
Ruiterstraat
Bovenbeekstraat
Roggestraat
Velperbinnensingel
Jansplaats
Hoogstraat
Varkensstraat
Grote oord
Ketelstraat
Brouwersstraat
Walstraat
Beekstraat
Rijnstraat
Vijzelstraat
Wielakkerstraat
Zwanenstraat
Nieuwstad
Klarestraat
Kortestraat
Weverstraat
Bentinckstraat
Bakkerstraat
Kerkstraat
Koningstraat
Koningsplein
Nieuwe Oeverstraat
Kleine Oord
pastoorstraat
Beekstraat
Damstraat
Broerenstraat
Roermondsplein
Weerdjesstraat
Langstraat
Rijnkade
Vossenstraat
Nieuwstraat
Walburgstraat

groenstructuurkaart

Het centrum van Arnhem bestaat uit verschillende soorten straten die worden gedefinieerd door de ruimte die ze hebben én het type gebruik van deze straten. De groenstructuurkaart is hierop gebaseerd. Op basis van deze structuurkaart zijn er doelen omschreven en is er een keuze gemaakt in de toe te passen elementen. Zie hiervoor de tabel op de volgende bladzijde.

- De **centrumsingels** omarmen het centrum. Door de bebouwingsgevels aan de centrumzijde te vergroenen werkt dit als introductie van de groene binnenstad die hierachter verborgen ligt.
- Het centrum is bereikbaar via de **groene entrees**. Doel: zoveel mogelijk beplanting toevoegen en als het even kan in de volle grond. Zo ontstaan er prachtige plekken die als visitekaartje werken voor het centrum. Ditzelfde geldt voor de in de binnenstad gelegen **groene pleinen**.
- De **hoofdwinkelstraten** zijn relatief breed maar worden ook zeer intensief gebruikt waardoor extra beplanting vrijwel onmogelijk is. Beplanting wordt hier beperkt tot klimplanten, zowel klimmers als 'vallende' planten (vanaf het dak naar beneden).
- De **winkelstraten** zijn qua profiel vergelijkbaar met de hoofdwinkelstraten maar worden minder intensief gebruikt. Hierdoor ontstaat ruimte voor het plaatsen van heesters en bomen in bakken en voor klimplanten.
- De **woonwinkelstraten** zijn relatief rustig qua publiek maar variëren sterk wat betreft aanwezige ruimte. Ze hebben als surplus de bewoners, die als aangename toevoeging in het straatbeeld een geveltuin kunnen aanleggen.
- De **toevoerstraten** zijn als de woonwinkelstraten maar hebben een lagere prioriteit.
- In de **woonstraten** inclusief autoverkeer worden waar de ruimte het toelaat bomen in de volle grond geplant. Overige vergroening bestaat met name uit boombakken, gevelgroen en geveltuinen.

structuur zie structuurkaart p. 6	elementen zie elementenkaart p. 10	sferen zie structuurkaart p. 6 en kwartierenkaart p.12
centrumsingel		**overkoepelende structuren, zie p. 14-15** Singels Hoofdwinkelstraat Winkelstraat
hoofdwinkelstraat		
winkelstraat		
groene entrees		**centrumkwartieren, zie p. 16-22** Korenkwartier Janskwartier Musiskwartier Eusebiuskwartier 7 Straatjes Rozetkwartier
groene pleinen		
woonstraat incl. autoverkeer		
woonwinkelstraat		
toevoerstraten		

welke beplanting bij welke structuur?

De tabel op de linkerbladzijde laat zien welke beplanting er toegepast kan worden bij welke structuur. Een vertaling hiervan is te zien in de elementenkaart op bladzijde 10. Hieronder is een korte definitie gegeven bij de verschillende beplantingstypes.

heester in bak: bloeiende en/of groenblijvende soort in verplaatsbare bak

boom in bak: verplaatsbare bakken in verschillende maten

geveltuin: vaste planten in volle grond, desgewenst met verhoogde rand

klimplant: klimpaal zoals al veel toegepast in centrum met een of twee klimplanten

gevelgroen: zelfhechtende klimplanten die in de breedte van een gevel mogen groeien

gevelsysteem: hoogwaardig beplantingssysteem als *eye-catcher* op bijzondere locaties

nieuwe boom: inheemse boomsoort geplant in volle grond

regenton: (of regenzuil) zo mogelijk bij nieuw geplaatst groen, dit vergemakkelijkt het water geven, en vergroot het besef van de mogelijkheden voor hergebruik van water

De tabel geeft daarnaast weer aan welke sferen de beplanting dient te voldoen. Deze sferen worden vanaf pagina 13 verder beschreven.

elementenkaart

- heester in bak
- boom in bak
- geveltuin
- klimplant
- gevelgroen
- gevelsysteem
- nieuwe boom
- regenton
- bestaande elementen

De elementenkaart geeft een beeld van hoe de beplanting toegepast zou kunnen worden in het centrum. De kaart is gemaakt op basis van de mogelijkheden die wij zien voor vergroenende maatregelen in het centrum. Toch is dit met nadruk een voorbeeld, de exacte locaties dienen verder uitgewerkt te worden en zijn afhankelijk van de wensen en wil van de ondernemers en bewoners. Deze uitwerking geeft wel een inschatting van de aantallen die wenselijk zijn. Aan de hand van deze kaart is een grove raming gemaakt die als bijlage I is opgenomen in dit rapport.

aantallen

soort	gerealiseerd	nieuw	totaal
heester in bak	18	48	66
boom in bak	16	35	51
geveltuin	5	32	37
klimplant	16	115	131
gevelgroen	1	17	18
gevelsysteem	0	18	18
nieuwe boom	0	23	23
regenton	0	26	26

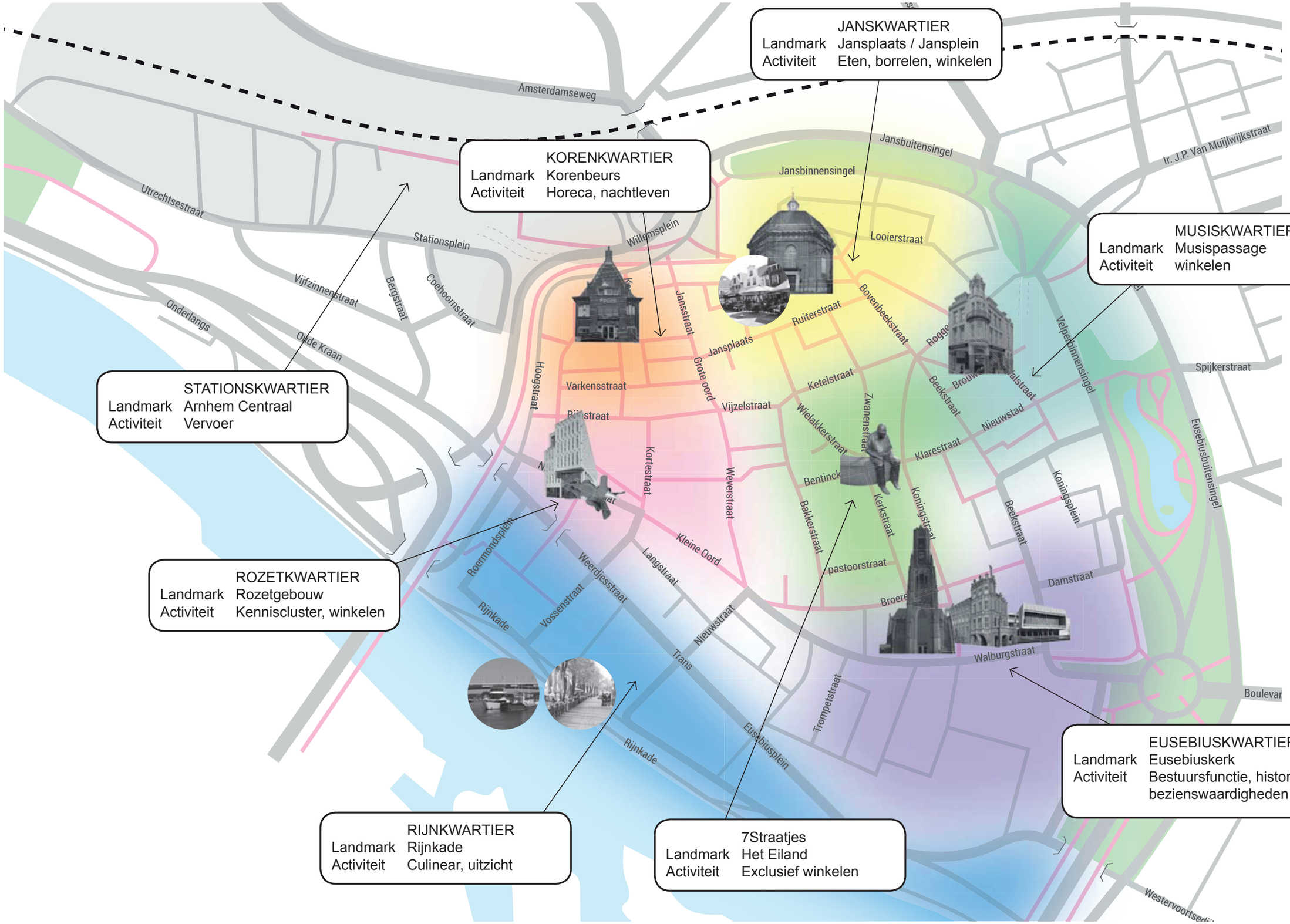
JANSKWARTIER
Landmark Jansplaats / Jansplein
Activiteit Eten, borrelen, winkelen
KORENKWARTIER
Landmark Korenbeurs
Activiteit Horeca, nachtleven
MUSISKWARTIER
Landmark Musispassage
Activiteit winkelen
STATIONSKWARTIER
Landmark Arnhem Centraal
Activiteit Vervoer
ROZETKWARTIER
Landmark Rozetgebouw
Activiteit Kenniscluster, winkelen
EUSEBIUSKWARTIER
Landmark Eusebiuskerk
Activiteit Bestuursfunctie, historische bezienswaardigheden
RIJNKWARTIER
Landmark Rijnkade
Activiteit Culinear, uitzicht
7Straatjes
Landmark Het Eiland
Activiteit Exclusief winkelen
Amsterdamseweg
Jansbuitensingel
Jansbinnensingel
Ir. J.P. Van Muijlwijkstraat
Utrechtsestraat
Stationsplein
Willemsplein
Looierstraat
Vijfzinnenstraat
Bergstraat
Coehoornstraat
Onderlangs
Oude Kraan
Jansstraat
Ruiterstraat
Bovenbeekstraat
Jansplaats
Grote oord
Hoogstraat
Varkensstraat
Ketelstraat
Vijzelstraat
Wielakkerstraat
Zwanenstraat
Beekstraat
Nieuwstad
Velperbinnensingel
Spijkerstraat
Klarestraat
Bentinck
Kortestraat
Weverstraat
Bakkerstraat
Kerkstraat
Koningstraat
Koningsplein
Eusebiusbuitensingel
Kleine Oord
Langstraat
Roermondsplein
Weerdjesstraat
Vossenstraat
Rijnkade
Nieuwstraat
Trans
pastoorstraat
Damstraat
Walburgstraat
Trompetstraat
Eusebiusplein
Boulevar
Westervoortsedijk

sferen

De structuurkaart en de elementenkaart hebben uitspraken gedaan over welke elementen waar in het centrum een plek kunnen krijgen. Maar wellicht nog belangrijker is welke uitstraling deze elementen dienen te hebben. Om te voorkomen dat er overal in de binnenstad verschillende maten, materialen en beplantingssoorten worden toegepast hebben we verschillende sferen beschreven. Deze sferen zijn gerelateerd aan de door het PBA beschreven kwartieren. Ieder kwartier heeft zijn eigen identiteit en mag daarmee ook zijn eigen soort materialisering en beplanting toepassen. Hiervoor maken we wel een uitzondering voor een aantal grotere doorgaande structuren, te weten de singels, de hoofdwinkelstraten en de winkelstraten. Deze krijgen hun eigen sfeer zodat er door het centrum heen een duidelijke lijn aanwezig is.

Op de volgende pagina's is steeds in steekwoorden weergegeven wat de sferen van deze verschillende structuren en kwartieren kunnen zijn.

singels: beperkte monumentale groene omlijsting

Uitstraling:

Uitloper van Sonsbeek Park
Bomenrijkdom
Parkbomen
19-de eeuws
Grote gebaren - geen getut
Klimplanten in volle grond

Beplantingssoorten:

Gras
Bloembollen
Bloemmengsels
Blauwe regen
Klimop
Klimhortensia

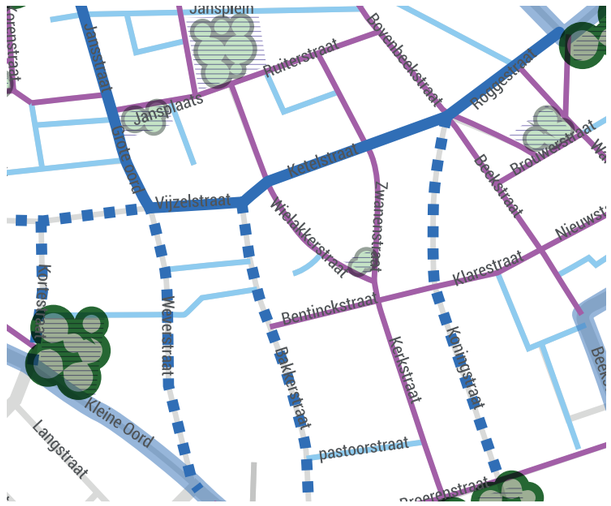

(hoofd)winkelstraten: groene lopers

Uitstraling:

Grote gebaren (weinig plekken)
Seizoenskleuren
Gefilterd licht
Klimplanten in volle grond
Cortenstaal

Beplantingssoorten:

Valse Christusdoorn
Kornoelje
Bruidsluier
Wingerd
Blauwe regen

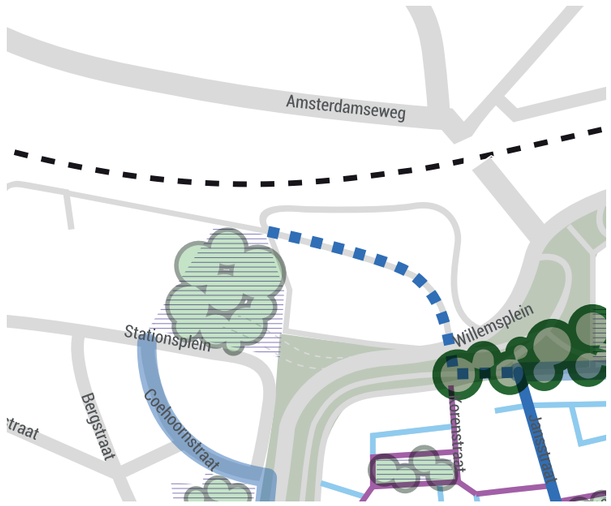

stationskwartier: stoer en robuust

Uitstraling:
Modern
Organisch
Beton
Wilde plantenrijkdom
Groenblijvend

Beplantingssoorten:
Siergrassen
Vaste planten / prairiebeplanting
Populier

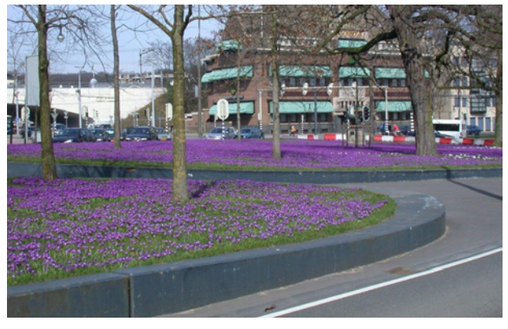
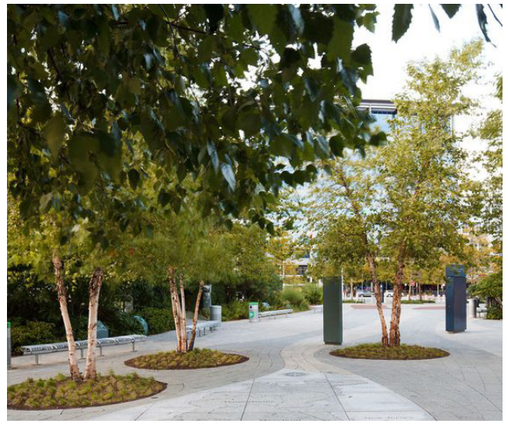

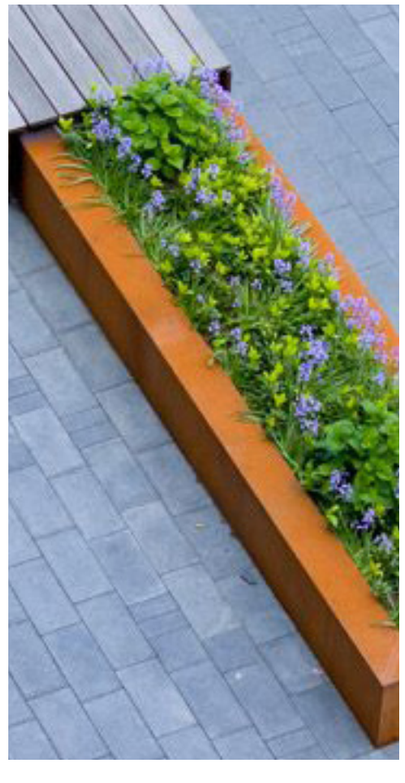

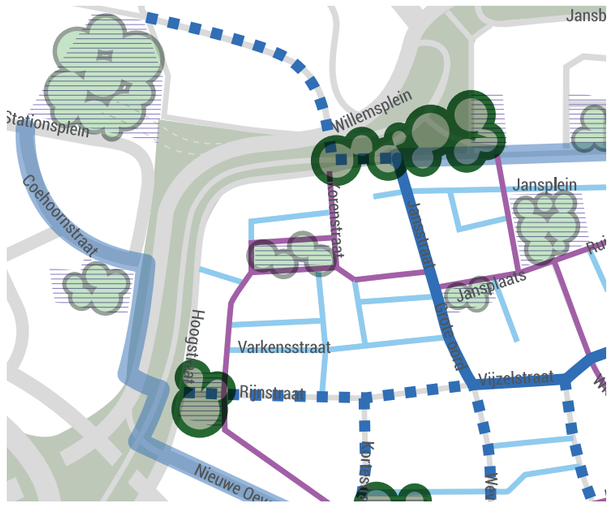

korenkwartier: meditteraan en chique

Uitstraling:

Transparant
Warme kleuren
Seizoensbeleving
Cortenstaal
Terracotta

Beplantingssoorten:

Vijgen
Olijfbomen
Lavendel
Afrikaanse lelie
Toscaanse jasmijn

janskwartier: vrolijke bloeiers

Uitstraling:

Kleurrijk en gezellig
Biergarten
Geurende planten
Midden Europees
Cortenstaal
Hout

Beplantingssoorten:

Rozen
Geraniums
Vlinderstuik
Blauwe regen
Hortensia

musiskwartier: modern klassiek en gemoedelijk

Uitstraling:
Groenblijvend
Eyecatchers
Organische vormen
Gestilleerd
Beton en zink

Beplantingssoorten:
Rododendron
Buxus
Blauwe regen
Vaste planten

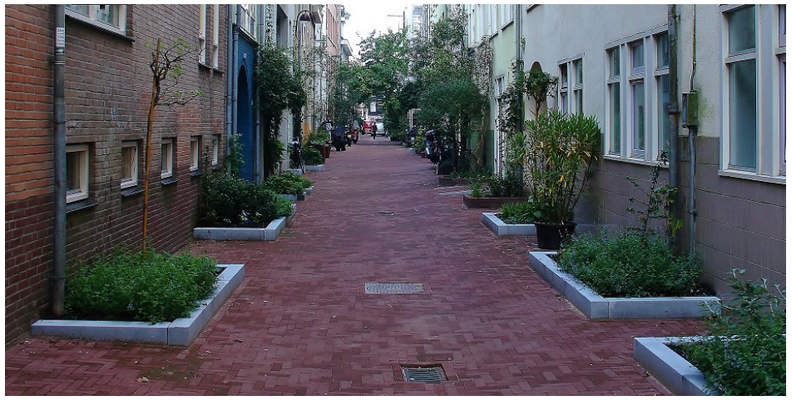
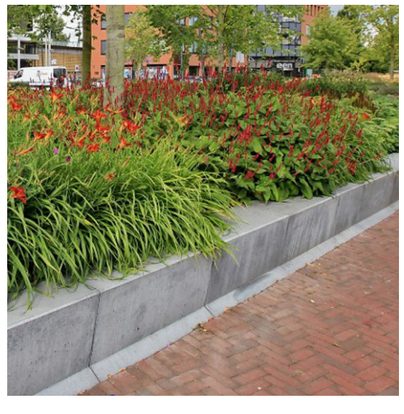

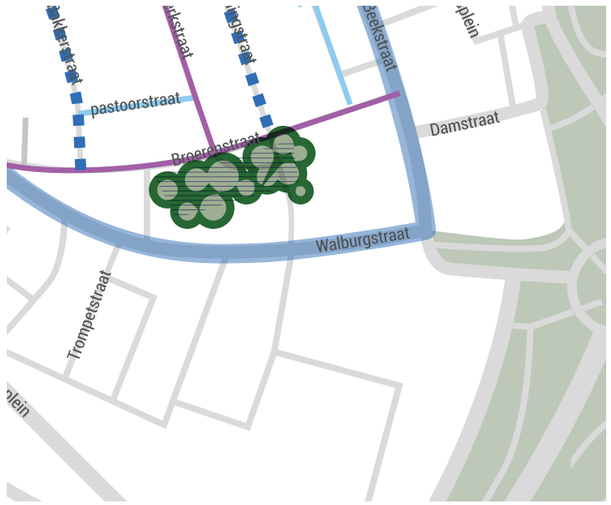

eusebiuskwartier: van formaat en in de volle grond

Uitstraling:
Tijdloos
Pleinbomen in volle grond
Verstilde kloostertuin
Cortenstaal
Strakke gevelconstructies

Beplantingssoorten:
Klimop
Blauwe regen
Linde
Varen

7 straatjes: weelderig groen

Uitstraling:

Bloeiend & verrassend
Menselijke maat
Ondernemerszin
Overdadig
Verschillende materialen
Nestkasten

Beplantingssoorten:

Stokrozen
Eenjarige bloeiers
Grassen
Bruidssluier
Blauwe regen
Vaste planten

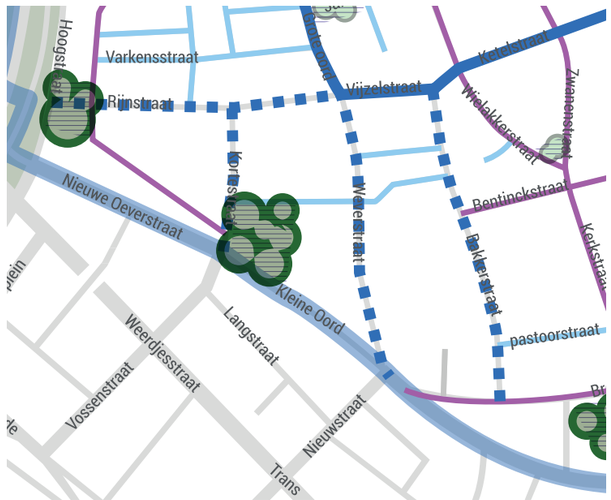

rozetkwartier: natuurlijk op de Veluwe

Uitstraling:

Veluwe en natuur
Ongecultiveerd
Onverwacht
Verwilderd
Speels
Beplanting in volle grond

Beplantingssoorten:

Grove den
Berk
Grassen
Heide
Blauwe regen

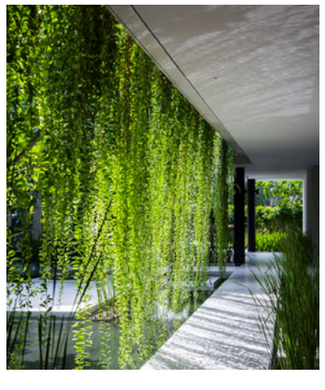

bijlage I Kostenraming

kosten nieuw aan te leggen groen

soort	eenheidsprijs	aantal	totaal
heester in bak	€ 1.250,00	48	€ 60.000,00
boom in bak	€ 2.500,00	35	€ 87.500,00
geveltuin	€ 250,00	20	€ 5.000,00
geveltuin cortenstaal	€ 1.250,00	12	€ 15.000,00
klimplant	€ 250,00	115	€ 28.750,00
gevelgroen	€ 900,00	17	€ 15.300,00
gevelsysteem	€ 2.500,00	18	€ 45.000,00
nieuwe boom	€ 3.000,00	23	€ 69.000,00
regenton	€ 500,00	26	€ 13.000,00
totaal			**€ 338.550,00**

COLOFON

In opdracht van:
Gemeente Arnhem
Platform Binnenstad Arnhem

Contactpersoon:
Hans van Ammers
Sander Wind

Ontwerp:
Willem Jakobs
Le Far West
Buro Poelmans Reesink

Contactpersoon:
Willem Jakobs
Daphne van der Wal
Theo Reesink

BURO POELMANS REESINK
LANDSCHAPSARCHITECTUUR

WILLEM JAKOBS

Le Far West

SUMO
Grolsch